

Winterbijeenkoms

15 februari 2018 in Hogeschool Van Hall Larenstein - Velp

Na de opening door NDV-voorzitter Jos Koppen gaat het programma meteen van start. De eerste spreker John Ridders, docent Beheer Bos en Natuur en Internationale Houthandel, houdt een boeiend verhaal over het wereldwijd verhandelen van hout naar producent en daarna meubels richting detailhandel. Eik, grove den, douglasspar, lariks, populier en spar zijn de meest gebruikte soorten. Uit Scandinavië komt meest vuren-, grenen- en berkenhout. Bij een diameter van 30 cm zijn de bomen kaprijp. Onder het Europese hardhout vallen eiken, beuken en essen. Eikenhout is echter moeilijk te krijgen. We krijgen een goed inzicht in de keten van bos tot eindproduct. Steeds vaker worden gemengde bossen aangeplant. Biodiversiteit is belangrijk om bij ziekte in een bepaald geslacht niet een groot deel van het bos kwijt te raken.

De bossen in Nederland hebben deels een productieve en deels een recreatieve functie. De houtopbrengst van de bossen op landgoederen valt tegen. Meestal is het aanbod te klein, wat kostenverhogend werkt. Ook is er bij veel landgoedeigenaren onvoldoende sortimentkennis om een renderend bosperceel aan te leggen en te onderhouden.

Dood hout voor bewerking

Gerard van der Linden benadert hout vanuit een heel andere hoek. Hij heeft een brede maatschappelijke carrière in het hout achter de rug en heeft ruime ervaring met houtbewerking. Hij noemt zijn inleiding niet voor niets 'Wie van hout houdt, houdt het bij hout'. Nederlands hout (er zijn 86 soorten) is prachtig materiaal en bruikbaar voor vele doeleinden. Je moet echter wel de eigenschappen van het hout kennen. Hij vertelt over de groei van de boom en de gebruikswaarde. Hij geeft mooie voorbeelden van bouwen met hout zoals de nieuwe brug over de A7 bij Sneek, gemaakt van Accoya hout (hout bewerkt met acetylzuur) van *Pinus radiata*. Gerard sluit zijn praatje af met spreken over hout; ons taalgebruik laat zien dat hout leeft onder de mensen. Hij eindigt met de vraag of een boom hout levert en geeft zelf het antwoord: alleen een dode boom geeft hout.

'Maserknollen'

Hierna werken Piet Vos, Marianne Vos-Jaspers en Pierre Theunissen samen in een poging het fenomeen 'maserknollen' te ontrafelen. Tijdens de zomerexcursie in Aken kwam Piet een *Cedrus libani* 'Atlantica' tegen met woeelingen op de stam, sommige waren er af te plukken. Het blijkt dat dit 'burls' zijn, of

Duidelijk zichtbare maserknollen op *Betula pendula*
Foto: Pierre Theunissen

‘maserknollen’. Als oorzaak van het ontstaan wijst hij naar de bacterie *Agrobacterium tumefaciens*. Deze bacterie bevat plasmiden en hij penetreert houtcellen en zet die aan tot celdeling. De boom reageert met het activeren van slapende knoppen door de aangemaakte groeihormonen en door ongebreidelde groei middels bolletjes op stam of wortels. Maserknollen zijn onschadelijk voor de gezondheid van de boom. Piet geeft aan dat de knollen bij coniferen makkelijk afbreken. Bij loofhout zijn ze sterk vergroeid en is afbreken niet mogelijk.

Onderzoek in Finland naar de aanwezigheid van maserknollen in berken wijst naar de bacterie *Taphrina betulina*, die zorgt zowel voor maserknollen als voor heksenbezems. In Finland vermeerderd men *Betula pendula* var. *carelica* (maserberk uit Karelië), een selectie voor de fineerindustrie. De maserknollen zorgen voor een speciale fraaie tekening in het hout. Het is een langzaam groeiende

selectie waarvan volledige bosopstanden worden aangelegd. Overigens is dit een selectie die zaadvast is, wat de vermeerdering vereenvoudigt.

Na de lunch volgt een excursie over de 25 ha grote schooltuin van Hogeschool Van Hall Larenstein. Hans Janssen neemt ons mee in een rondgang langs het sortiment. Veel schooltuinen zijn er niet meer over in Nederland, maar die in Velp is nog volledig in gebruik voor het onderwijs. Een mooie afsluiting van de ‘houtdag’. □

Nog even een wandeling langs het sortiment
Foto: Pierre Theunissen

